

Politolog Oskar Krejčí: Hloupost coby zákon

- CZ24 News | 24. dubna 2023

Politolog Oskar Krejčí ukazuje na konkrétních číslech, jak velké jsou vojenské výdaje NATO a Ruska, ale také jak Západ pomáhá Ukrajině.

Ještě hlasování v Senátu, podpis prezidenta a dokonáno jest: iracionalita v podobě povinnosti vydávat na takzvanou obranu částku ve výši nejméně dvě procenta hrubého domácího produktu se stane zákonem. O moudrosti Senátu netřeba pochybovat a také prezident ten nesmysl jistě podepíše. Vždyť už minulý týden při návštěvě centrály Severoatlantické aliance v Bruselu prohlásil, že „stát, který nesplní cíle, ke kterým se zavázal, ohrozí naprosto bezprostředně bezpečnost všech ostatních“. Myslel tím ona dvě procenta – a víc...

NATO versus Rusko

Válka na Ukrajině rozdělila informace o vojenských výdajích na dvě části: před začátkem ruské intervence v únoru 2022 a po ní. Dohledat a porovnat údaje o roce 2021 je snadné. V případě NATO se lze obrátit na internetové stránky této organizace, kde jsou oficiální čísla přehledně zpracována v dokumentu [Defence Expenditures of NATO Countries \(2014-2022\)](#). Podle tohoto zdroje byly v roce 2021 vojenské výdaje států Aliance celkem 1153,6 miliard dolarů. Britský Mezinárodní institut strategických studií, který se chlubí tím, že při počítání používá stejnou metodiku jako NATO, ve své studii [The Military Balance 2022](#) uvádí, že v roce 2021 byly vojenské výdaje Ruska 62,2 miliardy dolarů. To by znamenalo, že v předvečer války na Ukrajině, kdy už bruselské elity a jejich reprezentanti v Česku volali po tom, aby se navýšily vojenské výdaje kvůli nebezpečí z východu, výdaje NATO byly 18,5krát větší než vojenské výdaje Ruska.

Zmapovat vojenské výdaje za minulý rok je obtížnější, neboť v průběhu války se mnohá čísla ztrácejí v utajení a jiná zase dodávají podobu klamavých bojových informací. Citovaný dokument centrály Aliance [Defence Expenditures of NATO Countries \(2014-2022\)](#) odhadl souhrnné vojenské výdaje států Aliance za rok 2022 na 1175,2 miliardy dolarů. V případě Ruska je situace komplikovanější. Citovaný [Mezinárodní institut strategických studií](#) ve své nejnovější ročence přinesl odhad 87,9 miliard dolarů. Někdy se ovšem uvádí – s ohledem na ono slavné [highly probably](#) – i dvojnásobek. To by znamenalo, že v roce 2022 byly výdaje států Severoatlantické aliance 13,4krát – nebo 6,7krát – větší než vojenské **výdaje Ruska**.

Toto porovnání je samozřejmě pouze orientační. Přesnější srovnání by vyžadovalo ukázat rozdíly v platech vojáků, náklady vojenskoprůmyslového komplexu, především reálné ceny výroby plus zisky, ale i plýtvání či korupci v dané oblasti a podobně. Navíc válka na Ukrajině názorně předvedla, že přetavit reálné vojenské výdaje na úspěšnou strategii a taktiku není automatická záležitost. Přesto však uvedená čísla naznačují, kdo by se měl v případě konvenční války mezi NATO a Ruskem víc obávat o výsledek a případně jako první použít jaderné zbraně.

Ramsteinská skupina

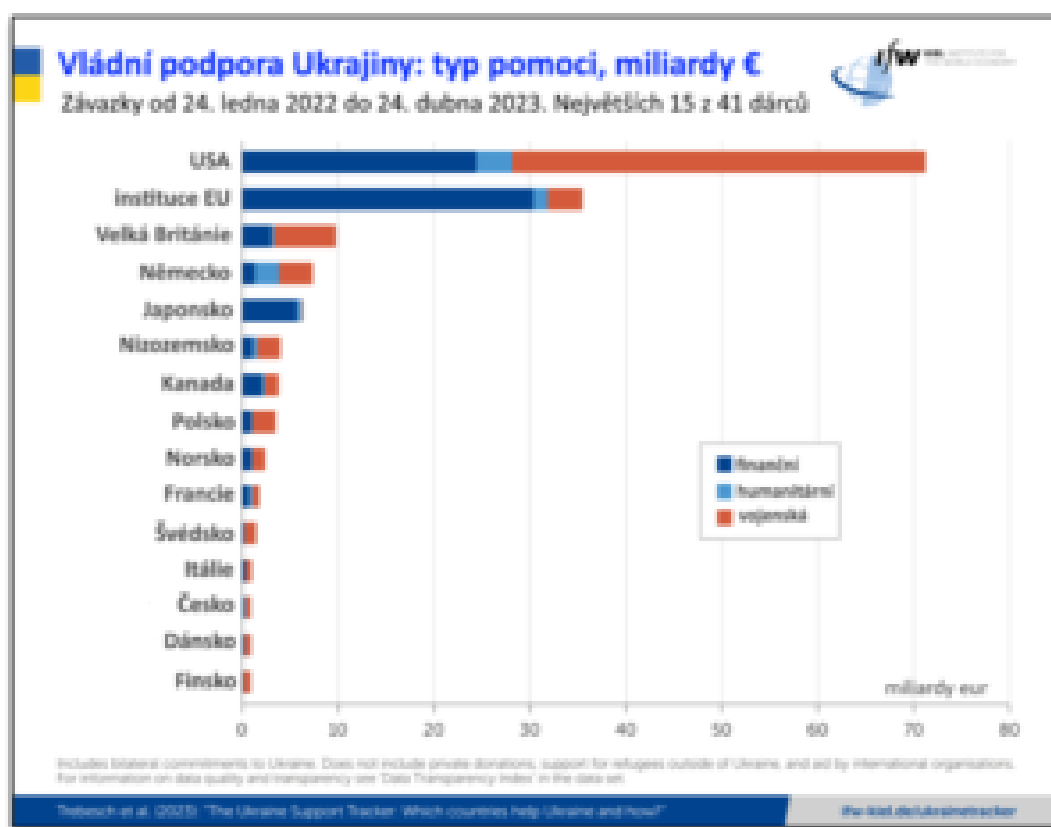
Koncem minulého týdne hostil ministr obrany USA na letecké základně v německém městě Ramstein, kde se také nachází velitelství leteckých sil USA pro Evropu, zástupce států, které nejvíce pomáhají Kyjevu. Jednalo se už o jedenáctou schůzku této skupiny, první se konala loni v dubnu.

Tentokrát se dohody týkaly především zbraní na pozemní protiletectovou a protiraketovou obranu, ale též opravárenských závodů pro dodané zbraně. Podíl Česka a Slovenska na této pomoci může naznačit, jaký je reálný význam těchto zemí na poli orném i válečném.

Německý Kielský institut pro světovou ekonomiku pravidelně zveřejňuje informace o stavu pomoci Ukrajině, [Ukraine Support Tracker](#). Podle tohoto zdroje během prvního roku války byla Ukrajině slíbena pomoc ve výši 156,59 miliard eur, z toho:

- vojenská pomoc ve výši 72,09 miliard eur (z Česka 0,57 miliard a Slovenska 0,21 miliardy eur);
- finanční pomoc ve výši 71,73 miliard eur (v rámci toho z Česka 0,00 miliardy a Slovenska 0,00 miliardy eur);
- humanitární pomoc 12,78 miliard (z Česka 0,37 miliard a Slovenska 0,01 miliardy).

Největším pomocníkem Kyjeva byla v prvním roce války skupina anglosaských zemí, tedy USA, Velká Británie, Kanada, Austrálie a Nový Zéland (v souhrnu 85,37 miliard eur), následovaná státy a institucemi Evropské unie (v souhrnu 61,93 miliard eur) – což je údaj, který mnohé naznačuje. Připojený graf znázorňuje údaje o pomoci Ukrajině od vybraných států. Dlužno dodat, že po skončení jednání Ramsteinské skupiny se ozval [náměstek ukrajinského ministra zahraničních věcí](#) a tvrdil, že jeho země potřebuje desetkrát větší pomoc a vyzval partnery Kyjeva, aby „překročili všechny umělé červené linie“ a věnovali 1 % svého hrubého domácího produktu na dodávky zbraní Ukrajině.

Mantra „2 % HDP“

V atmosféře, která v Česku panovala řadu měsíců před ruskou intervencí na Ukrajině, žádná věcná diskuse o úrovni vojenských výdajů nebyla možná. Po začátku války již vize vojenských výdajů na úrovni dvou procent hrubého domácího produktu zcela ovládla vládnoucí politickou vrstvu i mainstreamová média. Říká se, že toto číslo zaznělo už během přístupových rozhovorů – nelze zapomínat, že Česko bylo přijato do Severoatlantické aliance několik dní před začátkem aliančního

bombardování Jugoslávie. Tato vize se pak dostala do závěrečné deklarace přijaté v září 2014 na [summitu ve Walesu](#). Tehdy se zástupci Česka i Slovenska zavázali, že vojenské rozpočty se budou postupně zvyšovat tak, aby nejpozději v roce 2024 dosáhly dvou procent hrubého domácího produktu. Z textu této deklarace vyplývá, že 20 % z vojenských výdajů by mělo jít na nákup nových zbraní plus vojenský výzkum a vývoj.

S postupem času se z požadavku vydávat dvě procenta hrubého domácího produktu na obranu stala skutečná mantra - magický, posvátný zvuk, jehož opakováním se dosahuje uklidnění a který pomáhá soustředit se. **Absurdita** mantry „2 % HDP“ je dána tím, že nic nevypovídá o tom, zda takto určená částka na obranu je příliš velká, nebo příliš malá. Rozumné stanovení výše vojenských výdajů potřebuje definovat reálné hrozby a rizika, ale i možnosti, a podle toho vybrat nástroje, pomocí kterých by se jim mělo čelit. O výběru vhodných spojenců nemluvě. Jenže dosáhnout potřebné shody v takto položených otázkách není mezi současnými státníky Západu možné. Proč by se ale mělo diskutovat o konkrétních zbraních či o záměrech jiných států, když všechno lze skrýt za mantru „2 % HDP“? Navíc při věcné diskusi by mimo jiné hrozilo nebezpečí, že by se někdo mohl ptát, o co je Česko bezpečnější než Rakousko, které není v NATO.

Skutečnost, že se mantra „2 % HDP“ **jeví jako** pravda, je dána jednoduchostí a skupinovým opakováním. Mechanickým memorováním hesla „2 % HDP na obranu“ se podařilo dosáhnout toho, že byl stanoven konkrétní cíl, jenž dokázali příslušní politici uchopit. Hluboké přesvědčení o tom, že jednájí správně, které dnes tito politici dávají najevo, není dáno tím, že jde o racionální čin. Toto přesvědčení vyvěrá z pocitu, že daná mantra zaznívá ve skupině úspěšných, jež jim umožňuje dosáhnout jiných požadovaných cílů. A to i těch kariérních; ostatně do pozic, kde se rozhoduje o vojenských výdajích, se těžko může dostat někdo, kdo hymnus oslavující „2 % HDP“ dlouho nepěje. Osobní či skupinová užitečnost je vydávána za pravdivost, zájem se zahalil do pláště pravdy. Hrozné je, že takto lze vládnoucí politické vrstvě namluvit snad cokoliv. Jenže tím, že **se z hlouposti stane zákon, na pravdu se nezmění**. Zatím milovníci mantry „2 % HDP“ **vypadají jako hasiči, kteří volají, že je nutné likvidovat požár, který pomáhali založit a jehož plameny nadále snaživě udržují**.

AUTOR: Oskar Krejčí

[ZDROJ](#)